

EDICE ADVENTURE

KOKTEJL

everest

Časopis o horách, lidech a adrenalinu

Cena výtisku 59 Kč / 2,95 €
pro předplatitele 49 Kč / 2,20 €

40 DNÍ NAPŘÍČ PYRENEJEMI

HOCHKÖNIG

VÍCEDĚLKÝ, FERRATY I POHODOVÁ TURISTIKA

BOULDERING

VE VŠECH KOUTECH SVĚTA

3 ALPSKÉ HŘEBENOVKY

PŘECHODY, PŘI KTERÝCH SE VÁM BUDE TAJNĚ DECH

+ OJOS DEL SALADO AZUROVÉ PĚBŘEŽÍ MAGICKÝ LIBANON
ALBÁNIE NOC POD DEMÁVENDEM ZIMNÍ TATRY ROKU 1974

Cena výtisku: 59 Kč / 2,95 €

Zimní přechod tatranského masivu 1974

■ Následující text by neměl být nostalgickou vzpomínkou na nádherné dobrodružství se šťastným koncem, ale také srovnáním, kam až současné lezení v horách (říkejme mu dále alpinismus) za těch čtyřicet let dospělo.

Třetí bivak pod Kolovým štítem.

Nikdo asi nepochybuje o tom, že od začátku sportovního lezení v Tatrách na začátku 20. století, stejně jako předtím v Alpách (prvovýstup na Matterhorn 1865), se toto odvětví stalo soutěživým sportem. Jako předěl v Tatrách se uvádí výstup jižní stěnou Žabího koně r. 1905 cestou Simona Häberleina na slovenské, a výstup jižní stěnou Zamarlé Turni r. 1910 cestou H. Bednarského na polské straně. V tehdejší Rakousko-Uhersku v Tatrách o stále obtížnější prvovýstupy soutěžili hlavně Poláci, Maďaři a spíš Němci. Po vzniku samostatného Československa se za 1. republiky konečně přidávali i Češi a Slováci, jejich hlavní úspěchy ale přišly až po 2. světové válce.

75 km napříč Tatrami

Klasickým úkolem se staly vedle stěnových prvovýstupů na štíty i hřebenové přechody, nejdříve v létě, později i v obtížnějších zimních podmínkách. Hlavní hřeben tatranského masivu je dlouhý okolo 75 km a sestává ze tří částí: Západních Tater (dříve Liptovské hole) v délce 42 km,

Vysokých Tater - 26 km, a příčně navazujících vápencových Belianských Tater v délce 15 km. Prameny uvádějí celkové převýšení okolo 22 100 metrů, z toho připadá na Západní 9150 m, Vysoké 10 700 m a Belianské 2250 m. I když se poválečná soutěživost soustřeďovala na horolezecky nejnáročnější hřeben Vysokých Tater z Kopského na Laliové sedlo, často jej aktéři kombinovali s obtížnější va-

Kořeny kosodřeviny na štandě jsem při chytání patnáctimetrového pendlu nezatížil, a tak jsme měli cestu otevřenou.

riantou z Čubriny tzv. Kriváňskou rozsochou na západě, nebo i zakončením z Vyšné Baraní strážnice tzv. Lomnickým variantem na východě.

Velké plánování

O uskutečnění podniku v Tatrách jsem začal uvažovat v roce 1972. Klíčová otázka - kolik a které lezce angažovat, aby byl úspěch na

tatranském hřebenu alespoň trochu reálný. Nakonec byla shoda na maximálně třech až čtyřech dvojkách, zařadily ale reprezentační, studijní a jiné povinnosti a zbyli jsme čtyři. Všichni jsme se dobře znali, tři Plzeňáci a karlovarský Honza Mach, stížený stejně jako já „zaraženými vycházkami“ po odchodu dvou bratrů do slunné Kalifornie. Tři třicátníci, doplnění Zdeňkem Kopelentem (23 r.)

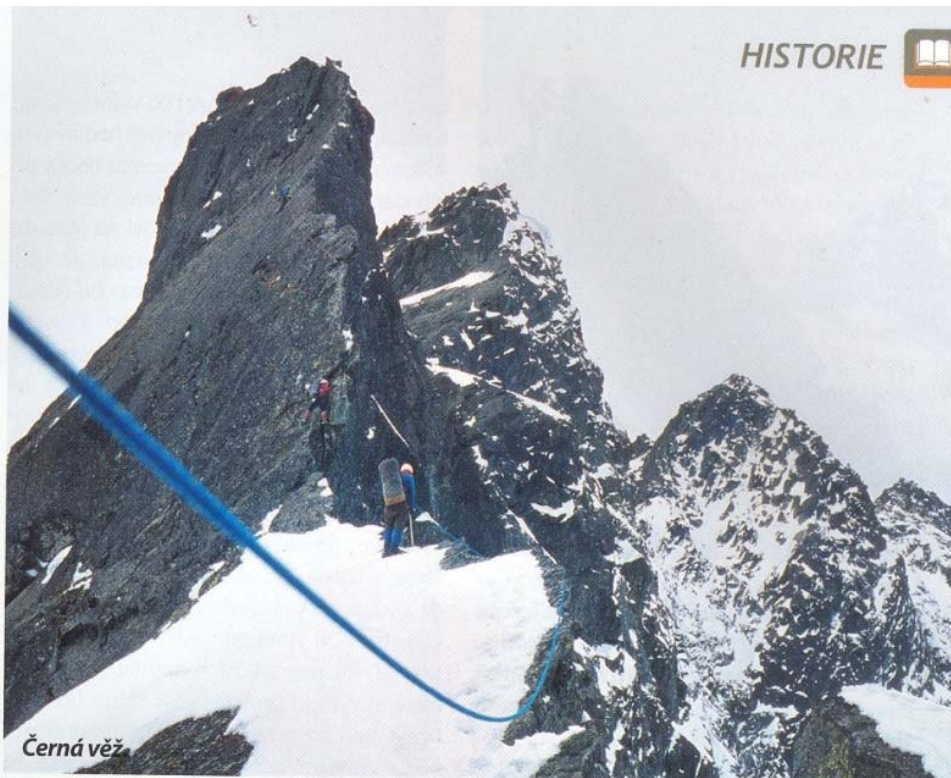
- členem juniorského repremanšaftu, všichni s bohatou sbírkou těžkých letních i zimních tatranských výstupů. Zbývaly necelé dva roky na přípravu, doplnění výzbroje a shánění sponzorů alespoň na část potravin. Výhodou pro nás bylo, že se v r. 1971 neuskutečnila plánovaná západočeská

výprava s Charkovany na Pamír, materiální vybavení jsme si tedy mohli při její likvidaci odkoupit. Jednalo se zejména o Pavoukem vymyšlené spodní bonekanové komplety z umělé kožešiny, vyráběné v tepleckém Bonexu a osvědčené při Expedici Tatry '70, které nám ušila pražská Moděva. Boty jsme vyvíjeli v Botaně Skuteč jako trojitě, s vnitřní koženou botičkou, opatřenou vyměnitelnými

filcovými i bonekanovými vložkami. Jenom Pepa Moulis si prosadil Nordicy s bonekanovou vložkou, a určité nám časem záviděl. Skutečské triplexy jsme každé ráno na hřebeni namazali červeným běžkařským voskem Skivo, nazuli mačky a nemělo to chybu. At' byla kvalita sněhu jakákoliv, nohy byly v suchu. Vahou sice mohly pomalu konkurovat botám pro potápěče, ale byli jsme mladí, silní a plní elánu. Svrchní oblečení bylo na každém z nás, co na sebe navleče, do barevně sladěných kombinéz obdařených sponzorskými logy to mělo hodně daleko. Použili jsme dva stany domácí provenience - Pepa s Honzou sdíleli nevelký zkosený útočák, my Zdeňkové jsme měli více prostoru v jablonecké Noře. Stany byly pochopitelně jednoduché, takže při vaření a nočním oddychování se vždy dělala uvnitř pěkná námraza, dobře chutnala v ešusu s polévkou či s čajem, hůře se snášela za krkem a ve spacáku, a bylo jí vždycky dost. Trojice spoluvezců měla péřové spacáky čsl. výroby, já jsem dal přednost své osvědčené kombinaci péřovky zn. L. Terray a sloní nohy stejné provenience Made in France. O kariátkách se nám mohlo jen zdát, každý pod sebe nahrabal, co bylo po ruce.

Trénink

Na tom, jak budeme jíst a spát, závisel úspěch celé akce. Protože jsme znali totiž Expedice Tatry '70, zásadně jsme nechtěli přerušovat postup po hřebenu scházení a spaním v chatách. Jejich 25 lezeckých dní jsme si troufali při lepším počasí dodržet, a tak jsme naplánovali osm časových úseků, kde jsme s předem vneseným proviantem chtěli vydržet i tři dny nečinnosti při katastrofických podmínkách. Jídla bylo hodně, celkem 200 kg, tj. 50 kg/osobu a 2 kg/os/den. Zajímavou technologií bylo sekání zmrzlých chlebů do polévky cepínem (na vaření příloh nebyla chuť). Trénink byl zaměřen na vytrvalost, více než desetiletá lezecká tatranská průprava byla předpokladem zvládnutí zimních etap přechodu. Navíc jsme

Černá věž

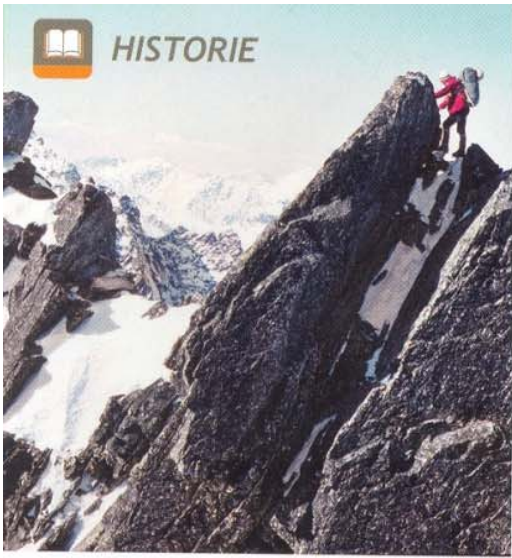
zvolili i směr přechodu od východu, který nám dával možnost ve dvou dvojkách protisměrně přejít celé Belianské Tatry bez scházení z hřebene. Intenzivní lezecká činnost přes léto byla doplněná podzimními Běchovicemi a po napadnutí prvního sněhu i šumavským a krušnohorským běžkováním, účasti na Jizerské padesátce či Maugliho memoriálu na Samotíně. Se Zdeňkem jsme přelom roku 1973/74 strávili na Popradském, lezli jsme na Silvestra i na Nový rok - rychlost jsme otestovali přes krátký den přelezením severní stěny Vysoké a 3. 1. se vydali zpátky na finální přípravy do Plzně. Lezecká výzbroj pro dvě dvojky: 2 lana 40 m 11 mm Edelrid, 1 pomocná repšňura 40m 4 mm, 3 cepíny, 1 kladivocepín, 3 kladiva, 25 skob, 25 karabin, 2 Žďárského vaky, 4 prsní úvazky, 4 páry maček.

Mlha, sněžení a první pád

Vlastní činnost v Tatrách začala hned ráno 16. 2. v Popradu vyzvednutím 200 kg proviantu ve čtyřech expedičních sudech, které jsme poslali vlakem. Vše bylo přeloženo do motoračku a společně s našimi maličkostmi odcestovalo do Tatranské Lomnice. Rychlé oznámení akce na Horské službě ve Starém Smokovci a příprava transportu do vybraných sedel na hřebeni, který proběhl během následujících tří dnů 17-19. 2. (Kasprov vrch, Mengusovské sedlo, Východné Rumanovo sedlo, Východné Batizovské sedlo, Prielom, Sedielka a Predné Kopské sedlo). Počasí se úplně zkazilo, 19. 2. sněžilo a v Tatranské Lomnici dokonce přšelo! 20. 2. jsme bez ohledu na počasí nastoupili na Belianské Tatry - Honza Mach a já z Javoriny, Moulis s Kopelentem z Tatranské Kotliny s plánem večer se setkat na Kopském sedle. Hned první den nám ale dal za vyučenou. Obě dvojky v mlze zabloudily, nouzově bivakovaly a na určeném místě se setkaly až druhý den v poledne, tentokrát už za krásného počasí.

Naši dvojku, která musela najít průstup dvousetmetrovým kolmým srázem prvního štítu - Muráně - potkal hned v druhé lanové délce pád, naštěstí bez následků jak pro druholezce, tak pro foták ukrytý v batohu. Kořeny kosodřeviny na štandu jsem při chytání patnáctimetrového pendlu nezatižil a tak jsme měli cestu otevřenou. Potvrdila se tak situace Expedice Tatry '70, kdy Ivan Dieška a bratři Pochylí touto stěnou obtížně slaňovali s pomocí nastavování lana popruhy, řemeny a natrhanými pruhy ze žďaráku, aby se úspěšně dostali do doliny a přechod zakončili. Po nabalení kletráků na Kopském sedle na další etapu do Sedielka jsme si pár dní zvykali na 20 kg zátěže a už ve dvojicích Mach - Moulis, Kopelent - Lukeš jsme lezli na Jahňáč štít jako hlemýždi. První nocleh ve stanech na vrcholu Kolového byl romantický, vyděsila nás ale statická elektřina, kdy se nám i za optimálního počasí naježily vlasy a bylo v ranním oparu vidět vidmo. Poučení - nocovat raději v sedlech než na vrcholech! 23. 2. jsme opětivě přešli všechny Černé věže, trojkový hřeben na Baraní strážnici a nocovali v Ladovém sedle. Než jsme se ráno zabalili, chvíli to trvalo, a tak nás na Sněhovém hrbu dohnali Brňáci z Terynky, lezli jsme spolu přes Ladové štity až do Sedielka, kde nás čekala potravinová bedna. 25. 2. se počasí zkazilo, stanili jsme ze široké a přes Zbojnické věže se probíjeli až pod vrchol Ostrého, kde byl kvůli vrcholící metelici další bivak. Stany nešly pořádně postavit, moc jsme toho nenaspali. Ráno nás čekalo čtyřicetimetrové slánění do Prielomu v Ostrom a pokračování přes Malý Ostrý do Javorového sedla. Přes Javoráky, pak slánění do Javorové špáry, kterou jsem si pamatoval jako kamenolom z letního hřebenu z r. 1964 a ani v zimě to nebylo jinak. Spali jsme v závětrí sedla Malý Závrat, ráno byl silný vítr a velký mraz. Start až po

jedenácté hodině, krátkou Birkenmajerovu čtyřku na Kresaný Roh jsme lezli bez rukavic, nakonec jsme vytáhli i kletráky. Přesto Pepovi omrzly prsty na ruku, naskočily mu ihned velké puchýře. Velká bolest, po ošetření Neopevitonem se zafačovanýma rukama statečně pokračoval. Tempo se zvolnilo, chtěli jsme dojít co nejdále a hlavně v plném počtu. Další pout' byla provázena krásným počasím a ideálními sněhovými podmínkami až na Vysokou. Nádherná „Martinka“, Batizovský hřeben a na vrcholu Východního štítu nad Železnou bránou první dilema: stometrový výšvih do sedla slaňovat přímo po hřebenu se nám nechtělo, měli jsme jen dvě čtyřčítky lana a srovnat čtyři lezce s velkými bágly na jednom štandu by byl nebezpečný hazard. I když jsme každý měli na tento lezecky populární štít přelezenu většinu výstupových cest, Zlatnikovu skobovačku přímo po hraně nelezl z nás nikdo. Tak jsme to dvojkovým sestupem obešli, pod Železnou bránou něco pojedli a směřovali přes Sněžné kopy k další porci krásného hřebene: Zlobivá, Rumanův štít a Ganek - úkol na příští den.

Bloudění do Polska

Čtvrtá bedna s proviantem na Východním Rumanovu sedle nám opět přidala do batohů na váze, poslední den pěkného počasí, začalo se oteplovat, a to nevěšti v horách nic dobrého. Přešli jsme Vysokou, do vrcholové piksly jsme přidali po dvou měsících svůj další zápis (někteří hřebenáři pro časovou úsporu vhažovali do vrcholovek předtištěné vizitky, jen doplňovali datum a čas). 7. 3. nás ráno překvapili v bivaku na sedle Váha dvě dvojky Slováků, které si na Popradském přivstaly, aby se podívaly na zoubek slovutné Galerii Ganeku. Při pohledu na potměšlou oblohu a měkký sníh se jejich guru, tvrdošíšný borec Kianička, od smělych lezeckých plánů rozhodl odstoupit. Společně jsme vystoupili na Rysy, my pokračovali na Žabáka, oni zpátky do tepla na Popradské. Na spodním „koni“ Žabáka byla nafoukaná sněhová duchna, dalo se jít s rukama v kapsách. Hbitě jsme slanili a na následující Žabí věž vylezli desetiminutovou náblízkou místo stavění a skobovačky

na sousedící stěně, spadající do Vyšného Žabího sedla. Hned byly ušetřeny dvě hodiny průvodcovského času, ty se znamenitě hodily při bloudění v mlze na vrcholu Volové věže. Bylo k neuvěření, že každý z nás byl na Volovce mnohokrát, a přesto jsem zabrzdil, až když jsem pojal podezření, že slézáme do pětkového komína v JZ stěně místo jedničkového sestupu. 8. 3. - po hodování z předposlední bedny na Mengušovském sedle ráno ještě vysvitlo sluníčko, vychutnali jsme si ještě trojkový hřeben na Velký Mengušovský štít, a pak jsme se definitivně rozloučili s pěkným počasím. Slanění z Čubrinu a bivak pod Druhým Mnichem, poslední výraznou věží v hřebeni, která neunikla naší večerní návštěvě. Ani další den jsme neskoncovali s Vysokými Tatrami, v husté mlze jsme od sněhu a námrazy čistili hlavice pohraničních patníků, abychom alespoň vytyčili správný směr státní hranice. I přes toto zdržování jsme nějaký patník minulí a omylem sešli po hřebínku hluboko do doliny do Polska. Když jsme se dostali pod pás mračen a viděli v dolině spokojeně lyžující Poláky, bylo to k vzteku. Každá zbytečná stovka výškových metrů (a těch bylo toho dne hodně) vyčerpává nejen fyzicky, ale i psychicky. Zvláště když jsme se už těšili na „Kasprák“, kde je konečná lanovky, hotel s hospodou a meteorologická stanice s naší poslední bednou. Takže na Valentkové další bivak, potmě nikam nepolezeme. Po vařené poloze ležmo ve stanu, ohlašovaly se už i křeče do nohou, asi kvůli nedostatku tektutin. V noci velký mumraj, došla pětice Bratislaváků, sešli po našich stopách taky do Polska a nestihli dojít na Laliové sedlo, kde je na zakončení hřebene Vysokých Tater očekávala sedmičlenná zajišťovací skupina se stany, bivakovacími potřebami a jídlem. Cítili jsme spoluvinu, a tak i když v našich stanech nebylo místo, dali jsme jim alespoň naše žďaráky, něco k jídlu a vařič. Vařili celou noc, ráno brzy vystartovali a už po osmé hodině slavili na Laliovém sedle s kamarády konec svého přechodu. My jsme nespíchali, vyrazili jsme o deváté hodině, na spojovacím hřebínku na Svinici zabalili definitivně lana a přes Laliové sedlo dorazili na Kasprov vrch. Poslední bedna, výborné uvítání od polských meteorologů i záchranářů z GOPRu. Jen s tím vysněným pivem to nedopadlo. Zjistil jsem totiž, že v kase je pouhých 20 zlotých, což vydalo na jediné pivo - tak jsme si připili několikrát dokola a přijali nabídku skvělých záchranářů, že se můžeme přebalit v jejich malometrážní místnosti a napojit čajem svá dehydrovaná těla. Protože byla neděle, lyžařský cvrkot umocňovala plně obsazená lanovka. Když odjeli do doliny poslední lyžaři, dával nám polský záchranář klíče, abychom mohli v jejich místnosti i přespat. To jsem odmítl s tím, že si nebudeme kazit bilanci, i když nevyužít chatu přímo na hřebeni je akademická otázka. Poprvé (a naposledy)

jsem použil autority vedoucího akce a klíče zůstaly i po odjezdu všech nepoužity na místě. Místo toho jsme postavili stany na zasněženém betonu před hotelem a hned po šesté hodině 11. 3. vystartovali na poslední štaci - Západní Tatry.

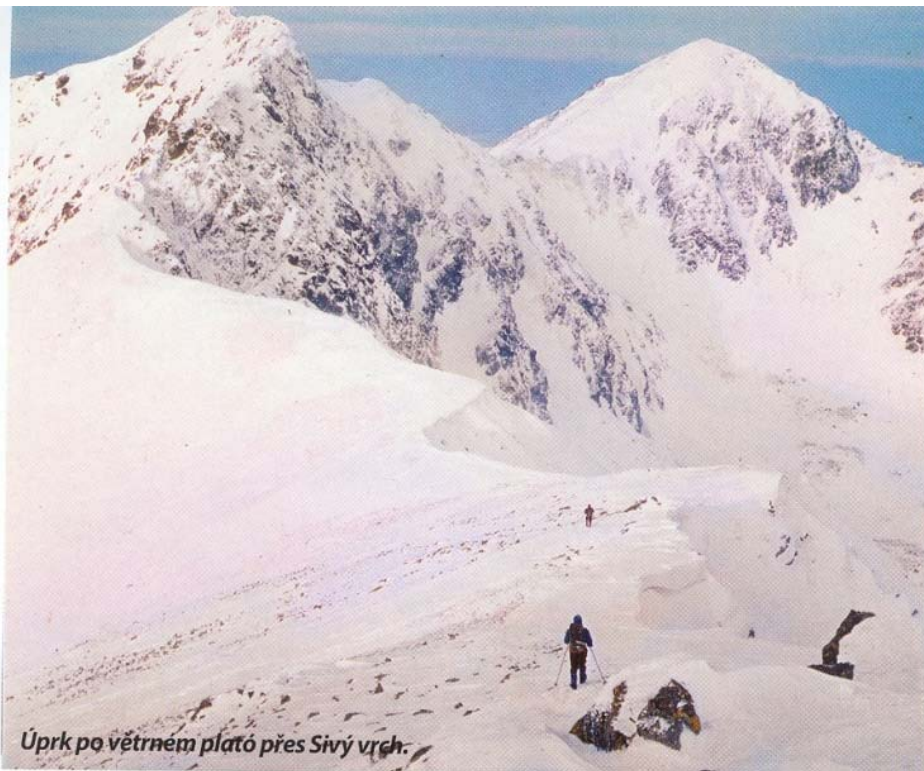
Na sněžnicích Západními Tatrami

Přibrali jsme zde uschované lyžařské hole a po zkušenostech Expedice Tatry '70 i dva páry sněžnic, které se našťěstí nemusely použít. Oblačnost se trochu zvedla, šlapali jsme jak dobře namazané stroje. Sníh nestál za nic, trochu jsem si jako nejtěžší člen akce urychlil sestup z Temniaku s menší lavinkou, ale vše dobře dopadlo. Odpoledne jsme zdolali největší výškové rozdíly a jubilejní dvacíť bivak rozložili v sedle za Bystrou. Neodolal jsem a navečer jsem se vypravil na její blízký vrchol podle správného odhadu, že se tam hned tak zase nepodívám (což se bohužel za právě uplynulých čtyřicet let potvrdilo). Následující den počasí zase předvedlo, jak si s námi může pohrávat. Mlha, vítr, mimo hraničních patníků nebylo nic vidět. Proti nám se vynořila skupina Moraváků - vysokohorských turistů, pro které to byl přechod na tehdejší jejich mistrovskou třídu. Upozornění na bivak na Smutném sedle a zmizeli v mléku mračen. Patníky nás dovedly až na Volovec, další putování po převějemí vroubeném hřebenu Roháčů a v 15 hodin Smutné sedlo. Šance dorazit hřeben nočním pochodem v tomto počasí byla nereálná, a tak jsme postavili stany a začal poslední bivak opeřený celonoční fujavicí a sněhopadem. Celou noc jsme se s Pepou ze sousedního stanu přetlačovali o kvanta sněhu mezi našimi příbytky. Počasí se ale v noci vybláznilo, a tak jsme vystartovali za silného větru, ale slušněj-

everestinfo

Přechod tatranského masivu v zimě absolvovali čeští horolezci za uplynulých čtyřicet let jen dvakrát : Tatry '74 - Z. Kopelent, Z. Lukeš, J. Mach, J. Moulis 20. 2.-13. 3. směr V-Z, bez obcházení štítů a bez údolní skupiny, 21 bivaků v terénu
Tatry '79 - Moraváci - bratři Jaroslav a Matouš Melichovi 21. 2.-13. 3. 79, směr Z-V, obešli jen jeden štít (Druhého Mnicha), bez údolní skupiny, také s vynesenými zásobami 115 kg na osmi místech na hřebeni, 19 bivaků v terénu, 1 nocleh v budově na Kasprově vrchu, když nemohli najít bednu zásob v sedle pod Zákosmi. Ve dvojce opravdu velký výkon! Čtyři dny lezli společně s Pavoukem Pavlem Pochylym, který uskutečnil 1. zimní sólopřechod celých Tater 23. 2.-10. 3. 1979.

Pokusy o český zimní sólopřechod celých Tater byly dosud všechny neúspěšné (Libor Hroza).
Čtyři čeští účastníci úspěšné čsl. Expedice Tatry '70 došli pouze z Hutianského sedla na konec Západních Tater (Kasprov vrch), J. Procházka to dotáhl až k chatě pod Rysy.

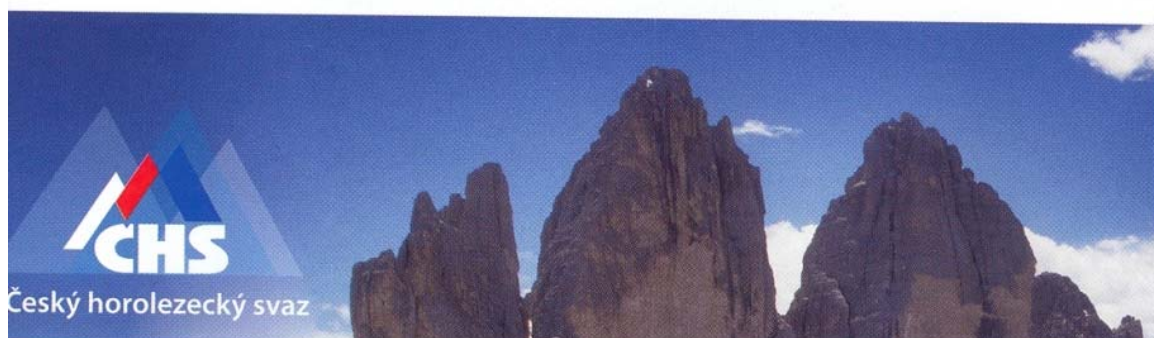
Úprk po větrném plató přes Sivý vrch.

ší viditelnosti. Tri Kopy, poslední zápis do vrcholovky na Baníkovu a za Pačolou další VH turisté v protisměru, tentokrát Slováci z Ružomberoku. To byl pro nás neuvěřitelný cvrkot, na hřebeni Vysokých Tater jsme za sedmáct dní krásného počasí potkali pár lidí, a tady každý den někoho, i když

bylo mizerně. Asi touha po výkonnostních třídách VHT byla silnější než u horolezců. Předposlední kopec - Salatin - a pak si s námi pohazoval vítr na sedle Pálenica, konečně naposledy do kopce na Sivý vrch a na sedle pod Bielu skalou už jsme mohli sundat mačky. Hroty těch mých (zn. Sale-

wa) byly ubroušeny na polovinu, tak jsme se snad neflákali. Došli jsme všichni a až na Pepovy omrzliny i v relativně dobrém zdravotním stavu. Základem byla osvědčená, lezecky vyrovnaná parta, která se ani v několika vypjatějších momentech nestačila pohádat. Splnil se nám sen, na kterém jsme všichni čtyři, bez jakékoliv pomoci dalších horolezců, pracovali řadu měsíců. Jedinou odměnou bylo vyhlášení přechodu federálním Výstupem roku 1974 v tehdy domácích velehorách. Diplom podepsaný Jirkou Maškem a uznání od Karla Cermana, Oldy Kopala, Maroše Šajnohy a dalších, kteří nám lektorovali cvičiteláky I. a II. třídy, byly pro nás dostatečnou odměnou, peníze se tenkrát za nic nedávaly. Za zmínku stojí ještě druhá část lékařského výzkumu na pracovišti v Plzni, kam jsme dorazili nočním rychlíkem z Kralovan přes Prahu hned 14. 3. 1974 ráno. Čtyři týdny nemytí, (obličej jsme si každodenně mazali jen Indulonou) ale ve výborné kondici. Při odběru krevního obrazu nám sice nemohli lékaři propíchnout bříška prstů, ale jinak byli spokojeni. Pak už jenom krátká oslava v plzeňské pivnici Na Parkanu a rozchod - po měsíci odloučení jsme byli uvítáni v rodinách. ■

■ Text a foto: Zdeněk Lukeš

Máš rád Alpy? Díky kombinovanému členství ČHS a OEAV jsi tu jako doma.

Jezdíš do Tater? Člen ČHS bydlí na řadě chat za polovinu.

Lezeš na skalách v tuzemsku? Jako člen ČHS podporuješ bezpečné jištění a vyjednávání povolení.

Hlavní partneři:

HUDY
SPORT

Hlavní mediální partner:

www.lezec.cz

Mediální partneři:

horyinfo
www.horyinfo.cz

POHORA.CZ
HORY - SKÁLY - ADRENALIN
www.pohora.cz